

# שלישית בסידרת מאמרים

ידי הנשיא ג'ונסון עצמו, שאין דומה לו בכשרון להפעיל לחצים מאחורי הקלעים.  
• אם בכל זאת ייערך המיבצע, תפעל ארצות-הברית ככל כוחה להחרת צה"ל לגבול, במהירות המרבית.  
כל זה בטוח כמידה כזאת, עד ששוב אין לראות בכך ניחוש או השערה. זוהי המציאות.

## פאריס: פיתפופי ביצים ומציאות

אין גיזרה של מדיניות-החוץ הישראלית אשר בה מרבים כל-כך בדבריאיוולת, כמו הגיזרה הצרפתית.

„שום דבר לא השתנה ביחסי צרפת-ישראל“, מכריזה גולדה מאיר בשובה מפאריס. „יחסי ישראל-צרפת מבוססים על סנטימנטים עמוקים“, מצהיר למחרת היום שמעון פרס, בשבוע מפאריס. „זוהי ברית של אמת“, מכריזים שניהם במקלה.

### כל אלה הם במחילה מכבודם, פיתפופי ביצים.

עד לשיחרור אלג'יריה, היתה קיימת ברית צרפתית-ישראלית. כמו כל ברית, היתה מבר סט על אינטרסים ציוניים: מלחמה משותפת בתנועה הלאומית הערבית, ובעיקר בשלוחתה הנאצית, הנה ראו הצרפתים (בטעות) את מרכז המרד האלג'ירי. צרפת היתה מעוניינת בכך שישראל תפתח חזית שניה, שתעסיק את קאהיר.

### כל זה השתנה כיום שזכתה אלג'יריה בעצמאותה. כי באותו יום התרוקנה הברית מתוכנה העיקרי.

נשיא הגול לא החליט או לנטוש את ישראל. כמדינאי מפוכח (המצטיין דוקא בחוסר „סנטימנטים עמוקים“ לגבי מדינות אחרות) הבין כי כדאי לצרפת לשמור על בסיס בישראל, כדי לאפשר לה חופש-תימרון במרחב. מה גם שישראל קנתה מצרפת נשק בכסף טוב. דבר שהוא חשוב למדי לקיום תעשיית-הנשק הצרפתית.

בד בבד עם שמירת קשרים עם ישראל, החלה צרפת הגוליסטית מכשירה את הקר קע לשיבתה של צרפת למרחב הערבי. רק עתה, עם חלוף תקופת-המעבר שהיתה דרושה לקבורת מישקיעה-השנואה מאתמול, פתח דה-גול במיבצעים יומיים ממשים בכיוון זה.

כמשך מאות בשנים היתה צרפת המעצמה האירופית מס' 1 בעולם הערבי. מעולם לא ויתרה על חלומה לחזור ולתפוס את מקומה זה. מעולם לא ויתרה על קשריה התרבותיים, הכלכליים, המדיניים-הסמויים והמודיעיניים עם הארצות בהן שלטה אך אתמול.

### צרפת רואה כלבנון את קרשיהקפיצה לשיבתה למרחב. היא רואה בסוריה את בסיסה המיועדת השני.

רוצה הגורל שווקא אלה הן שתי הארצות שהתחייבו להטות את יובלי הירדן.

### אם תתלקח האש סביב מיפעליהחיים, תעמוד צרפת בפני דילמה ממאירה: לוותר על חלומה בן מאות-השנים במרחב, או לוותר על ישראל.

מכאן: מדינה קטנה, נאמנה, שידדותה אומנם בטוחה, אך שאין בכוחה לתת הרבה. משם: המעמד המסורתי של צרפת בארצות הלבנט, שמקורו בזכיון שהעניק השולטן סולימאן המזהיר למלך צרפת בשנת 1535. הקשר של צרפת עם ארצות המאגרב, המתקשר רות באמצעותה עם השוק האירופי. ובעיקר: חלומה של שארל דה-גול לעמוד בראש גוש צימאי, „עולם שלישי“, בו היה רוצה לשלב גם את מדינות ערב.

### היתכן ספק כלשהו לאן יטו כפות המאזניים, אם תהיה בחירה?

אבל צרפת רוצה למנוע את הצורך בבחירה. היא רוצה לשמור על קשריה עם ישראל יחד עם הזורת קשריה הערביים. לכן, יותר מכל גורם אחר בעולם, מעוניינת צרפת ברוע זה למנוע מלחמה בין ישראל ושכנותיה. זהו חלק מן הרקע למסע-השלום של אל-חכיב בורגיבה, נשיא תוניסיה ויריב צרפת.

רק גורם אחד יכול להכריח את צרפת לנטוש את ישראל: ישראל עצמה. ברנע שתתקוף את סוריה או לבנון, לא תהיה לצרפת ברירה. בשנת 1956 הגנתה ישראל ממיטריה אווירית צרפתית, מנשק צרפתי ומחישו צרפתי בארם. בחורף 1965/66 לא תהיה צרפת קיימת בחשבון המלחמתי הישראלי, אלא כגורם שלילי בלבד.

## לונדון: עורה בסתר, טטירה בגלוי

מ בין כל המעצמות הגדולות, רק אחת תראה התקפה ישראלית בעין טובה — בריטניה. ב-1956 לחמה בריטניה על שארית האינטרסים שלה בתעלת-סואץ. בירדן ובעיראק. עמדות אלה נפלו. כיום לוחמת בריטניה על עמדותיה האחרונות בדרום חצי-הארץ ערב.

### אם תיפול עמדה זו, תרד על בריטניה המכה הגדולה ביותר מאז אובדן הודו: אובדן הנפט הערבי.

נפט זה הוא היעד העיקרי של גמאל עבד-אל-נאצר. בלעדיו, לא יבטיח לחם וקידמה למיליונים מוכי-הרעע בעמק-הירדן. בלעדיו, לא יאחד את העולם הערבי. לכן לא תיתכן פשרה במאבק בין לונדון וקאהיר, אלא רק הפוגה.

המהפכה התימנית היתה ראשית הסוף לשלטון הבריטי בנסיכויות הנפט. בכוח אל-אנושי הצליחה בריטניה, בעזרת הסעודים, לעצור את המצרים, לסכך אותם במלחמת-אורחים יקרה וממושכת. אך הבריטים יודעים: כל עוד ישנו צבא מצרי בתומן, על גבולה של עדן, צפויה סכנת-מוות להשפעתם.

(גם אם יסולק הצבא המצרי משם, תהיה ההפוגה זמנית. כל בריטי יודע כי במקודם או במאוחר תאכר בריטניה את הנפט היקר, אך כל בריטי אומר: מוטב במאוחר מאשר במקודם. כי כל שנה מוסיפה לכלכלה הבריטית המתנוגגת מיליארדים חיוניים.)

### ככל שיוגבר האיום הישראלי בצפון, כך יקטן הלחץ על העמדה הבריטית בדרום. ככל שיובלום האויב הישראלי, כן יושכח האויב הבריטי. כל טאנק בריטי בגבול דן יחסוך שני טאנקים בריטיים בגבול עדן.

זהו הרקע לקבלת-הפנים הלכבית לה זכה לוי אשכול בלונדון. לא במיקרה, ולא הוות לכושר-השינוע הפנטסטי של אשכול, גילו הבריטים הבנה

### אך מכאן ועד לתמיכה בריטית גלוויה בהתקפה צבאית של ישראל רחוקה הדרך עד מאד.

בריטניה מעוניינת כיום שצה"ל יפתח בהתקפה. אך ברנע שצה"ל יתקוף, תהיה בריטניה מעוניינת להתייצב בראש המקטרגים על התוק פנות הישראלית. כי בדרך זו תקהה בריטניה את עוקץ האיבה הערבית, תקל על נסיכיה-הנפט ועל שאר הקוויילונים שלה בעולם הערבי להחזיק מעמד.

בשיא משבר 1956. כאשר התקדם צה"ל תוך תיאום הדוק עם המטכ"ל הבריטי, שקלה ממשלת בריטניה הצעה להפציץ את ישראל. כל התערבותה בפורט-סעיד באה, להלכה, כדי להגן על התעלה מפני התוקפנות הישראלית.

### החורש, תוך כדי גילוי הבנה לצורכי ישראל, השמיט ראש ממשלת בריטניה אזהרה חמורה לישראל, לבל תתקף את הערבים.

מי שאינו מבין את הבריטים, יכול לראות בכך „דו-פרצופיות“. לפי ההשקפה הבריטית, איזו זאת אלא מדיניות נבונה, שקולה ומקצועית.

### סיכומו של דבר: גם המעצמה היחידה בעולם המעוניינת בהתקפה ישראלית, תתייצב נגדה כמלוא שיעור-קומתה ברנע שתיערך ההתקפה.

מה תהינה תוצאות הסיבוב השלישי, אם

יפרוץ השנה? על כך במאמר-הסיכום של

סידרה זו, בגליון הבא.

# במד"ה

## מנגנון

### הידושה

כשהקים משרד-החינוך לפני כשנה וחצי את האגף לתרבות, חשבו רבים כי האגף נוסד כדי להעמיד בראשו את יצחק נבון, למצוא תעסוקה למי שהיה מזכירו המדיני של דויד בן-גוריון.

„כשימצאו לנבון גיבוב חדש, יחסלו את ה-אגף לתרבות“, ריננו במסדרונות משרד-החינוך.

היחיד ששלח את תפקידו בריצונות היה נבון עצמו. הוא נתגלה במהרה כאדמיניסטרטור מעולה, אירגן שורה של פעולות שהוסיפו לפרסטיזיה האישית שלו, למורת רוחו של שר-החינוך זלמן ארן, יריבו במישור המפלגתי. ארן אף האשים את נבון לא פעם באירגון מיבצעים רעשניים, שנועדו, לדבריו, לפירסום עצמי.

נבון עמד בראש המיבצע לביעור הבע"רות בריכוזי העולים, פיקח אישית על חבר המורים והמדריכים, ששלתו לפינות נידחות כדי ללמד שם קרוא וכתוב.

ויחידות לתרבות, שאפשר לפתוח עוד אחד, תרבותי מאד, שיהיה קודש לשלמה קודש“.

## חינוך

### „תיכון חדש“ - חדש

„מה עושה דני, אחיך, שלמד אצלנו לפני עשר שנים?“ שאל הד"ר יהויקים („סאפו“) פאפוריש, מנהל בית-הספר תיכון חדש, את הצעיר המהודר שלחץ את ידו. „הוא לומד ארכיטקטורה בארצות-הברית“, השיב הצעיר. המנהל נראה שבע רצון. „הוא היה תלמיד טוב, ואני חושב שיצא ממנו ארכיטקט מצוי“, הסביר והמשיך ללחוץ את ידהם של בוגרי בית-הספר, שהתאספו השבוע בבנין הגמנסיה התל-אביבית, לפגישת 28 המחזוריים שסיימו בה את לימודיהם.

**אקדמאים וקיבוצניקים.** בפגישת המחזוריים הקודמת, שנערכה לפני חמש שנים, ביוזמת המנהלת המפורסמת טוני הלה, שנפטרה בנתיים, שררה אווירה אח-רת. כי תיכון חדש היה אז בית-ספר מ-יחד במינו, כשם שבראשו עמדה מנהלה



תרבותן נבון קודש לקודש

יצאת-דופן בחינוך העברי. כשהקימה טוני הלה את תיכון חדש, התכוונה המחנכת בעלת הדעות השמאליות להקים גמנסיה שבה ישררו יחסים חופ-שיים בין מורים ותלמידים. „זה בית ספר סוציאליסטי מתקדם“, שיננה היא ל-מחזוריים שעברו תחת ידה. תלמידיה פנו למוריהם בשמם הפרטי, לא נמנעו מלבקש את עצתם בבעיותיהם האישיות.

בבית-הספר נערכו לעיתים מזומנות סמי-פוזיונים על נושאים פוליטיים וחברתיים, שעוררו לא פעם את התמרמרות ההורים. כמה מהם טענו כי טוני רותמת את תלמידיה לפעילות פוליטית מזיקה.

לפני שנתיים, כשנערכה בירושלים ה-פגנה נגד המימשל הצבאי, שלחה טוני ממשלחת של תלמידי השמינית. „לא יתכן שהתלמידים שלנו יארו אוישים למתרחש סביבם“, הסבירה להורים שבאו אליה ב-טענות.

אבל בשנים האחרונות לא יכלה טוני לעמוד מול הפצרותיהם של כמה הורים. היא נאלצה להתחשב בדרישותיהם, הנ-היגה בתיכון חדש את לימודי השפה ה-צרפתית. „הנובוריזם של צפון תל-אביב אינם מבינים שהבנים שלהם צריכים לדעת ערבית. הם רוצים שידעו לפטפט צרפתית“, התמרמרה אז.

לאחר מותה של טוני הפך תיכון חדש לגמנסיה רגילה. תלמידי השמינית שוב אינם מתחנכים להליכה לקיבוץ. פונים רובם ככולם לאוניברסיטה. טוני מעולם לא התלהבה מהאקדמאים שבין בוגריה, חיב-בה יותר את הקיבוצניקים שביניהם.

אבל רוב בוגרי תיכון חדש שהתכנסו השבוע לפגישת המחזוריים באו לבושים בהידור, כי למעלה ממחציתם היו סטודנ-טים או אקדמאים.

„אילו טוני היתה רואה את בעלי ה-עניבות האלה, הייתה מזועזעת“, התמרמר קיבוצניק צעיר, שבא לבוש בחולצה כח-לה, שהיתה פעם התלבושת הבלתי-רישמית של תיכון חדש.

רק שני אנשים ראו את עצמם מקופ-חים מהפירסומת הרעשנית שליוותה את מיבצעי של נבון. היו אלה ראשי המחלקות באגף לתרבות, הדוקטור שלמה קודש, ראש המחלקה להנחלת הלשון, ויוסף מלקמן, ראש היחידה לתרבות.

היה זה קודש שהגה לפני כמה שנים את הרעיון להקים אגף מיוחד לתרבות. הוא סבר לתומו כי משרד-החינוך יעמיד אותו בראש האגף החדש, התמרמר כי שגורע לו על מינויו של נבון. הוא נטל לעצמו חופשה, ויצא לארצות-הברית כשליח הסוכנות.

מלקמן המשיך לעמוד בראש היחידה ל-תרבות, חיכה בסבלנות לשעת-כבוש מת-אימה כדי לתפוס את מקומו של יצחק נבון.

**פרישה על תנאי.** בשבועות האחרונים נפוצו שמועות כי נבון עומד לפרוש מ-משרד החינוך. הסביר השבוע אורי אורן, דובר משרד-החינוך: „בשלב זה מוקדם עדיין לדבר על פרישתו של נבון. יהיה עליו להתפטר רק אם יצורף לרשימת המועמדים של מפא"י לקראת הבחירות לכנסת הבאה.“

לאחר הכינוס האחרון של צעירי מפא"י, שנערך החודש, גדלו סיכוייו של נבון להיכנס לרשימת מועמדי מפא"י במקום ריאלי. תומכים בו חברי הגוש במפלגה, ובמיוחד שרגא נצר.

השבוע כתב שלמה קודש לדידיו כי ארן, הודיע להם כי הוא עומד לחזור בקרוב. הוא לא שכח את חלומו הישן, להתמנות כראש האגף לתרבות. אך בעת שהותו בחוצלארץ, לא שכח המאבק על ירושת נבון. לאחרונה הובטח כסאו של נבון למלקמן, מתחרו של קודש.

אך במשרד החינוך והתרבות, שבו יש אגף לתרבות, שאחת ממחלקותיו היא ה-יחידה לתרבות, התלוצצו השבוע העובדים. מאמר אחד מהם: „יש פה כל כך הרבה אנשים